

OSKA üldprognoos 2022-2031 ja tööturu näidikulehed

Yngve Rosenblad, Rain Leoma, Siim Krusell

21. märts 2023

Täna plaanis:

- OSKA üldprognoos 2022-2031 – taust ja põhitulemused
- Tööjõuvajaduse ja -pakkumise ebakõlad ja leevendusvõimalused
- Fookusteema 2022: suurima haridusliku ebakõlaga ametialad
- OSKA tööjõuprognoosi näidikulehed

Lihttöötajate seas on enim neid, kelle haridustase on kõrgem, kui amet eeldaks

- Mitu protsenti koristajatest oli Eestis 2021. aastal kõrgharidusega?

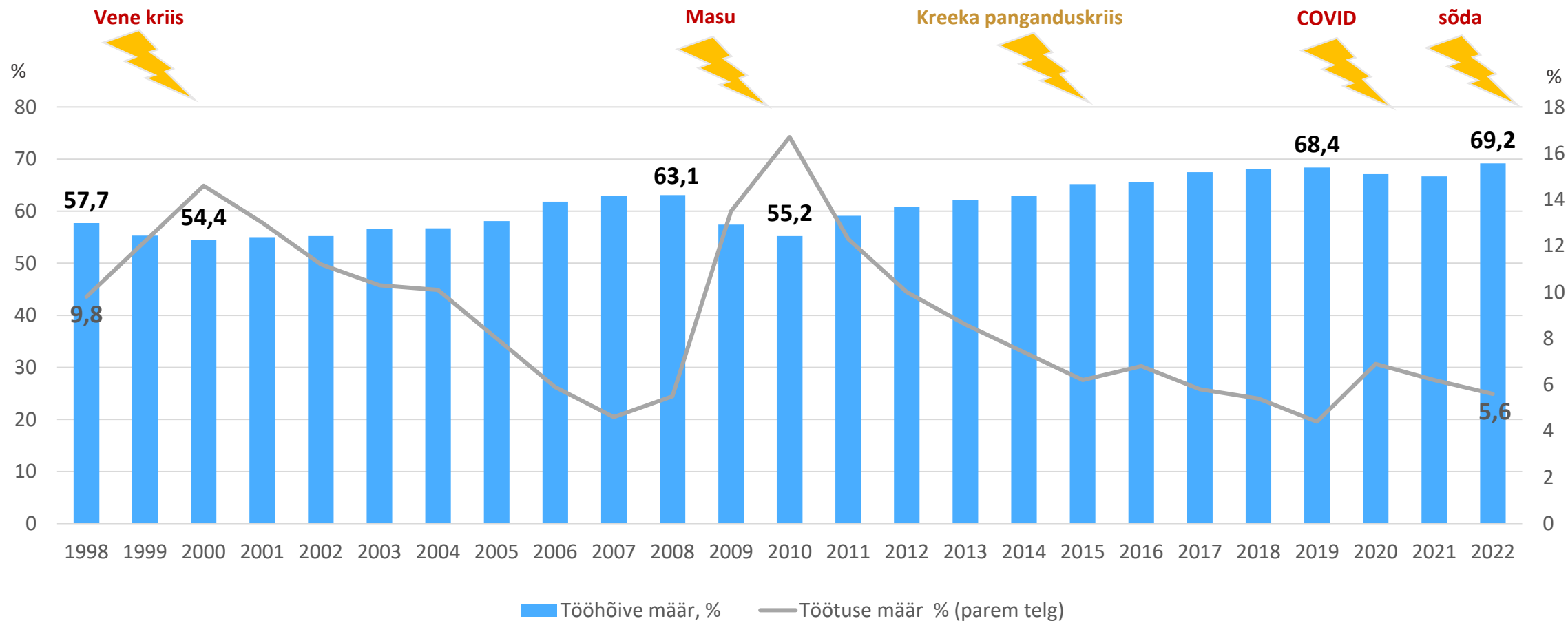
OSKA üldprognoos 2022-2031

Yngve Rosenblad

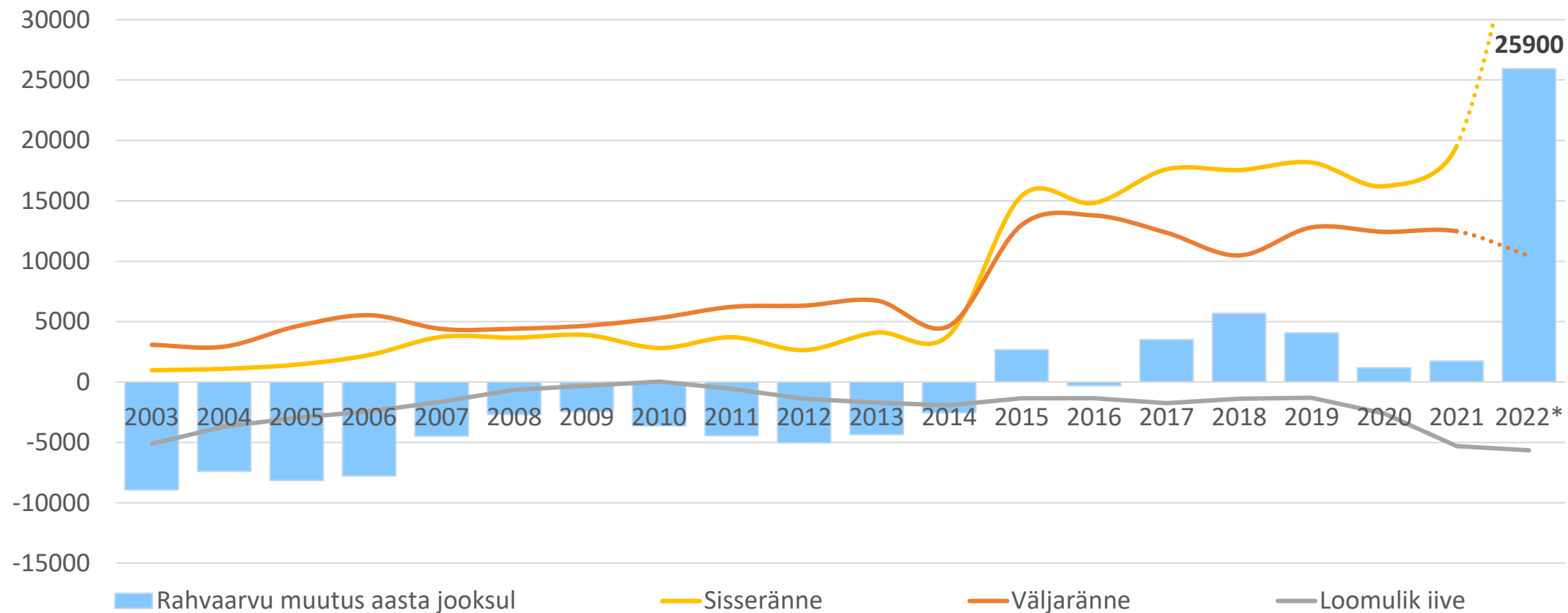
Üldprognoosi väljundid

VEEBILAHENDUS (uueneb 2-3x aastas)	VÄLJAANNE (veebis) (3* aasta tagant)
OSKA valdkondade, ametialagruppide ja õppesuundade tööjõunõudluse ja -pakkumise näidikulehed	OSKA üldprognoosi uuringuaruanne
OSKA andmemudelil põhinev näidikulaud	
Lisamaterjalid: OSKA koondtabelid partneritele (sh koolide kaupa) Olulisemate tööjõu nõudluse ja pakkumise kitsaskohtade seire	
Oskused – seostatuna oskuste klassifikaatoriga	
Avaandmed/andmefailid	

Tööturul on kriiside mõju jäänud senise kogemuse põhjal lühiajaliseks

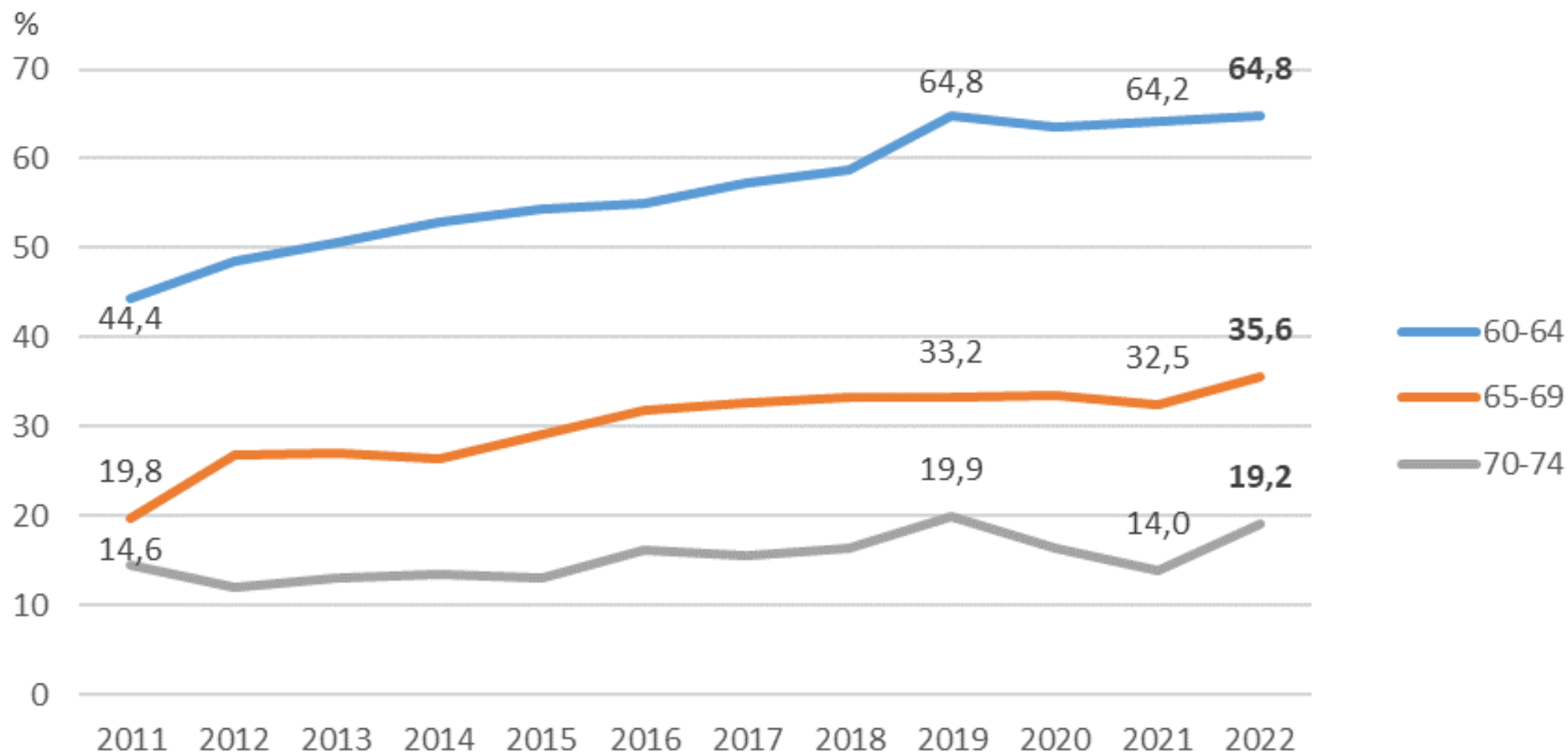

Rahvaarv kasvab juba 8. aastat, kuid tulenevalt vaid rändest – loomuliku iibe seis halveneb

Allikas: Statistikaamet

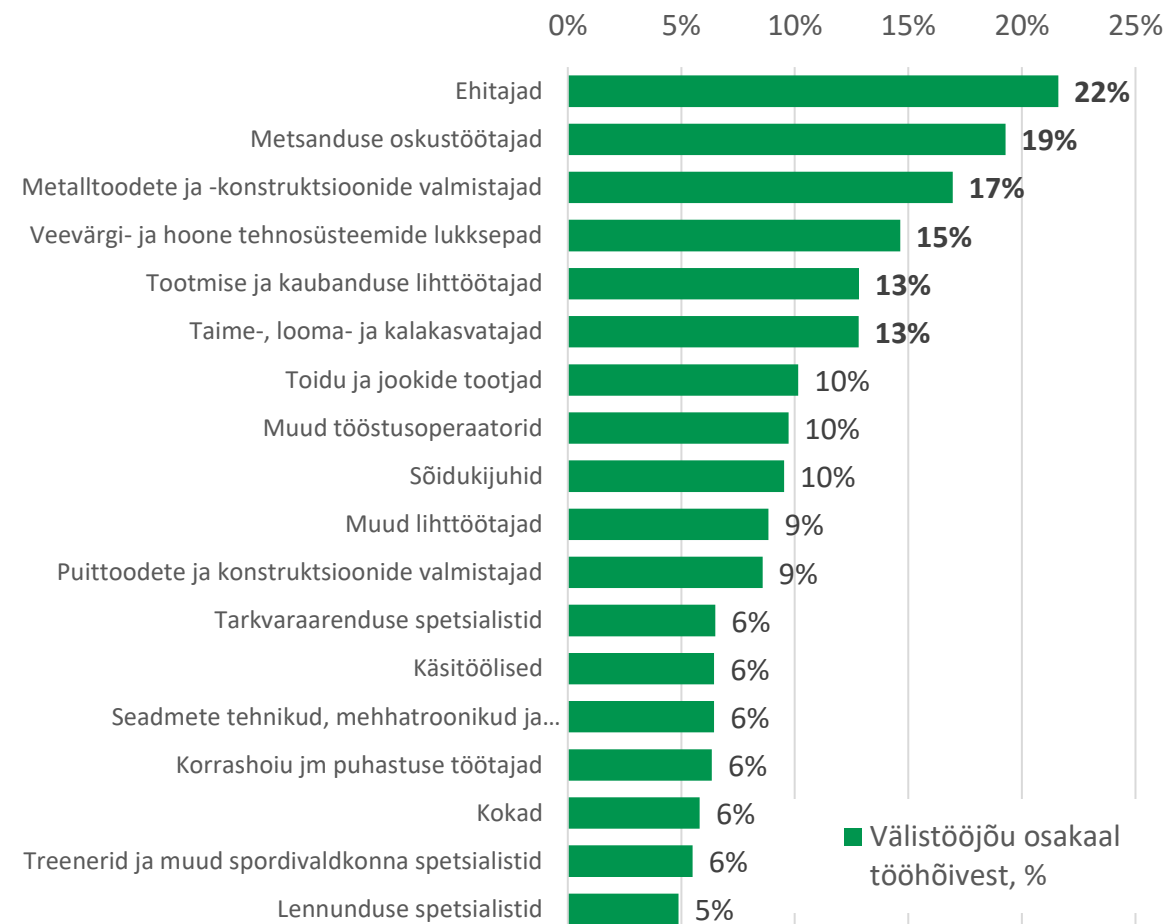
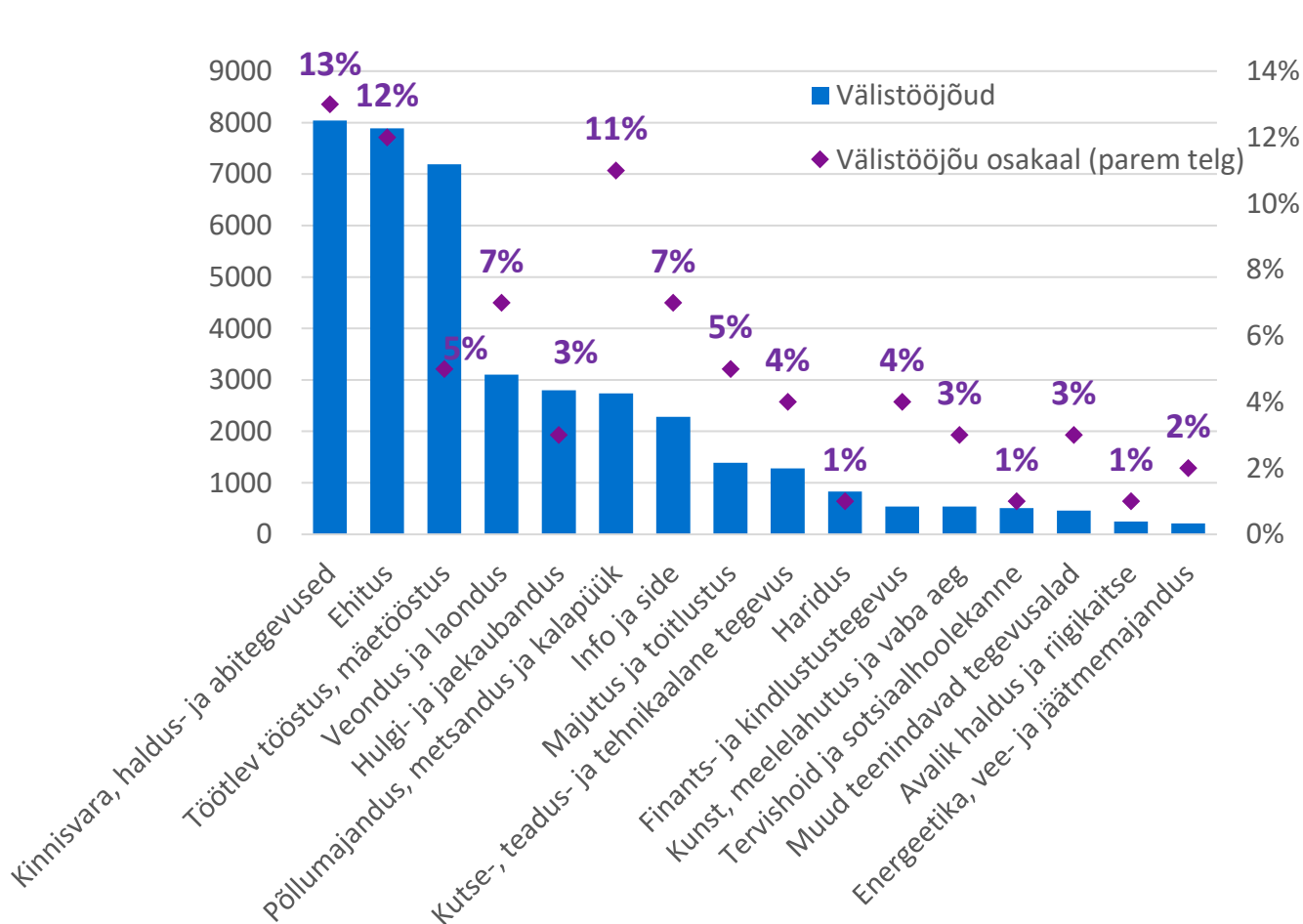
Viirusekriis murdis vanemaealiste hõivekasvu trendi? Siiski mitte

Vanemaealiste hõivemäär vanuserühmiti 2011–2022. Allikas: Statistikaamet

Ehituses, tööstuses ja põllumajanduses on välistööjõu kasutamine massiline

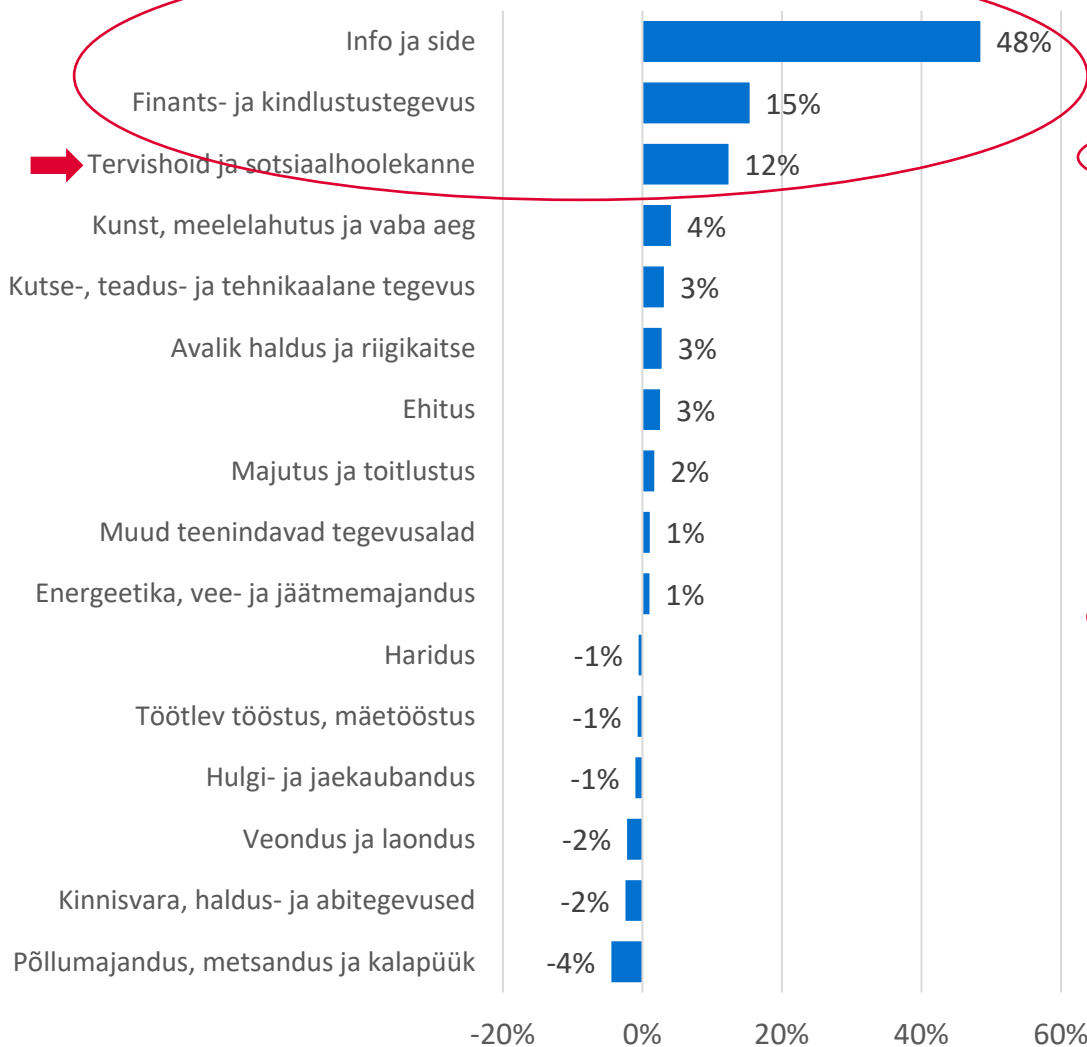

Välistööjõu arv ja osakaal 2021. aastal tegevusala ja ametialagrupi järgi. Allikas: TÖR, Statistikaamet

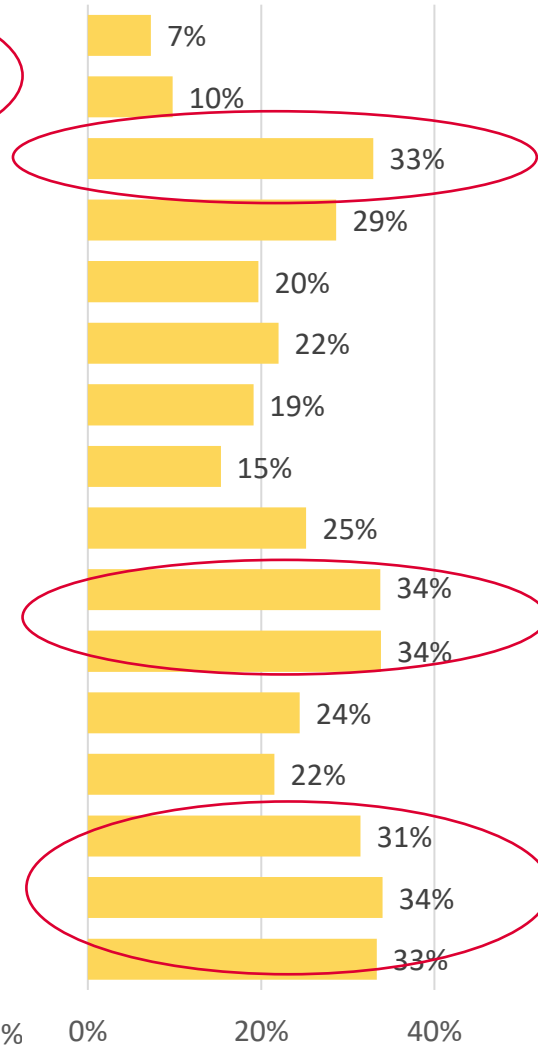
Märkus: Ei sisalda lähetatud töötajaid

Kasv, suur pensionile jääjate % ja voolavus ei lange reeglina tegevusalati kokku

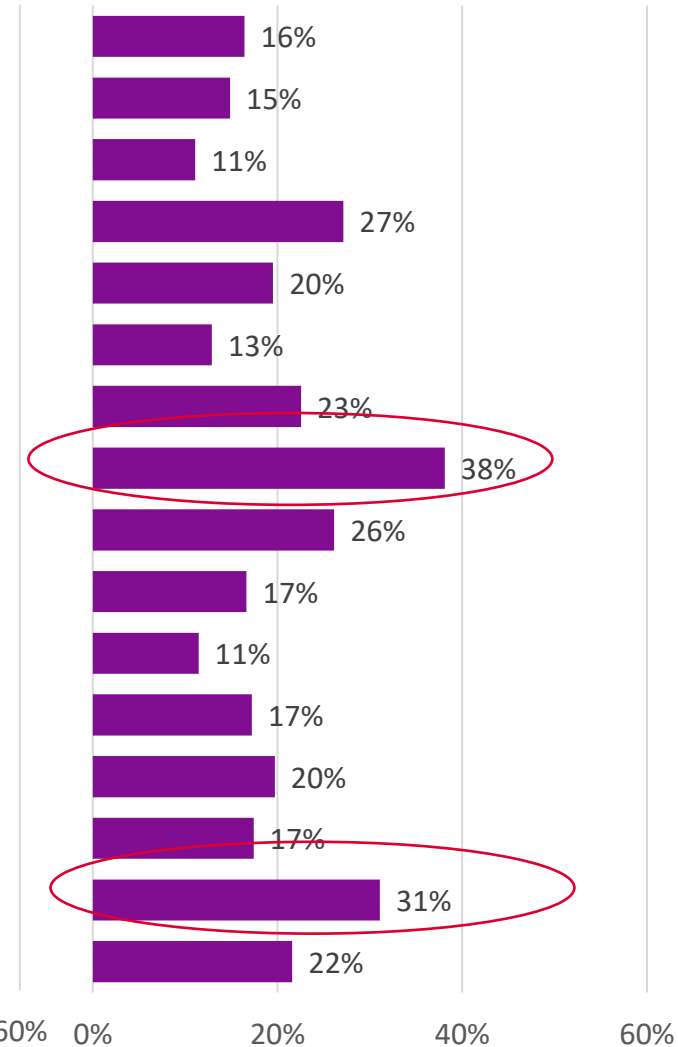
Hõivemuutus (10 a)

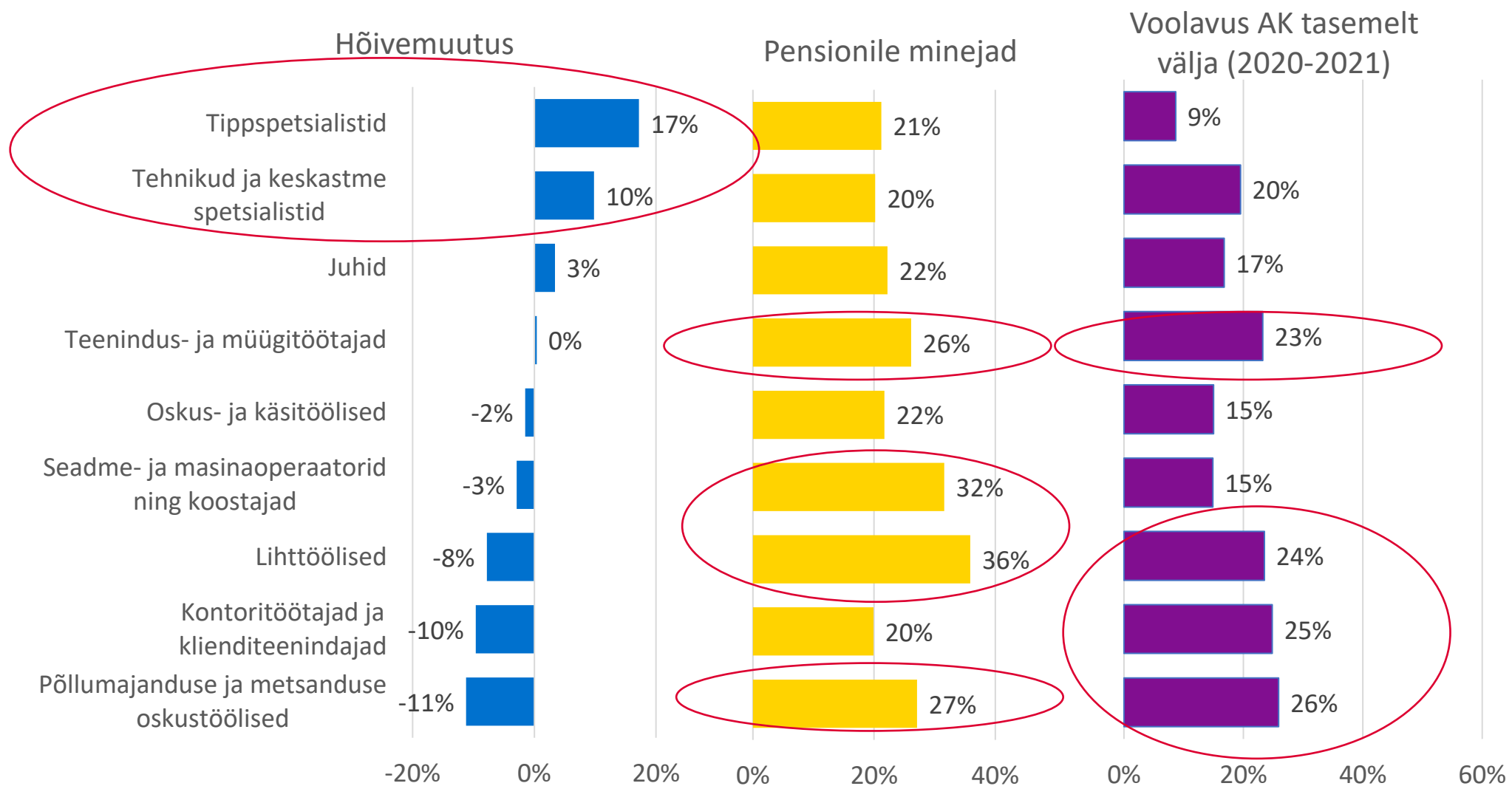
Pensionile jääjad (10 a)

Voolavus tegevusalalt välja (2020-2021)

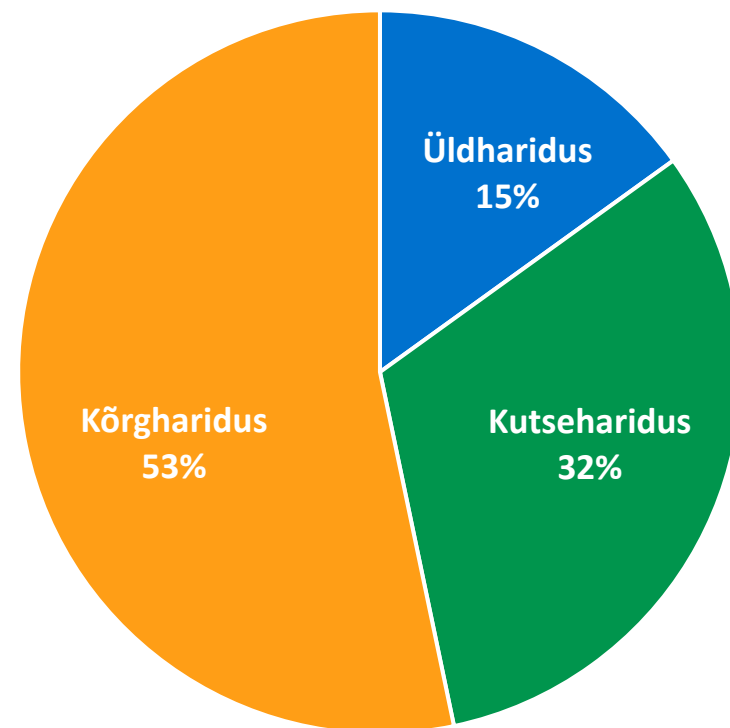
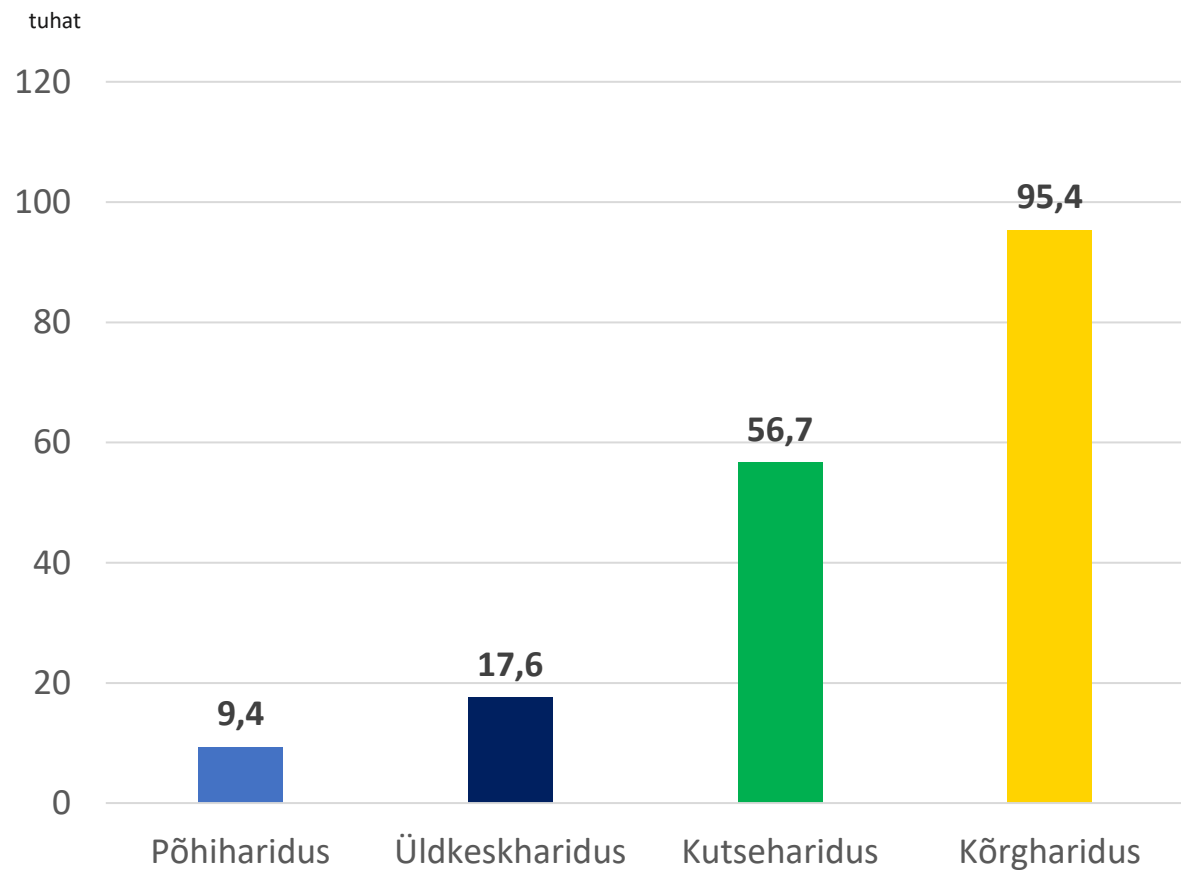

... samuti ka ametirühmade puhul

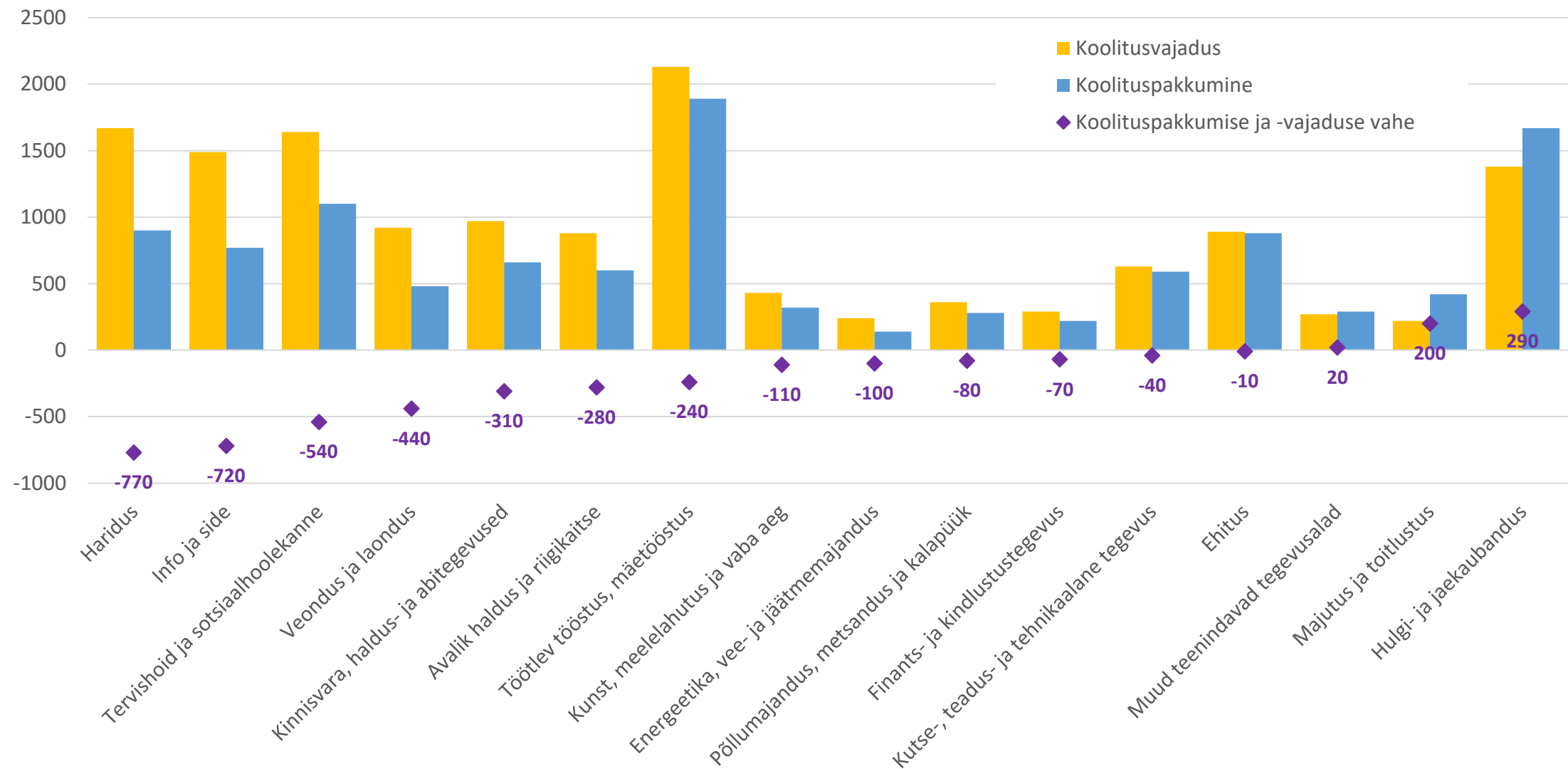
Tööjõuvajadus ametiala pearühmiti 2022-2031: uued töökohad ja asendusvajadus (10 aasta kohta) ja voolavus aastas

Kuigi kõrgharidust eeldavate töökohtade arv kasvab kiiremini, siis on palju töötajaid vaja kutseharidust eeldavatele töökohtadele

Proгноositud uue tööjõu vajadus 2022-2031 haridustaseme järgi

Suurim arvuline puudujääk on õpetaja-, IKT, tervishoiu- ja sotsiaalhoolekande erialade lõpetajatest

**Tööjõuvajaduse ja -
pakkumise ebakõlad ja
leevendusvõimalused**

Tööjõupuuduse võimalikud põhjused

oskused, haridus

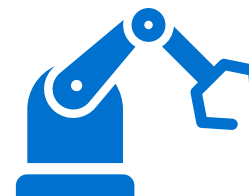
töösuhete
lühenemine

piirkond

tehnoloogia
areng

töötingimused vs
ootused

demograafilised
tegurid

Tööjõunappus (*labour market tightness*) – olukord, kus vakantse on enam kui sobivat vaba tööjõudu

1) EBAPIISAV TÖÖJÕUPAKKUMINE

- kõrgem oskustase
- head töötingimused
- tööjõunappus sageli seotud tehnoloogilise arengu, automatiseerimise ja digitaliseerimisega

2) PIDEV UUE TÖÖJÕU VAJADUS

- madalam oskustase
- enam hooajatööd
- tugev seos majandustsükliga
- suur tööjõuvoolavus, pidev värbamine, palju vakantse (kuigi vastava ettevalmistusega tööjõudu võib olla piisavalt)
- värbamisraskused võivad olla seotud töötingimuste ja palgatasemega

EBAPIISAV TÖÖJÕUPAKKUMINE

•Kiired kasvualad:

- Õed
- IKT
- Andmeteadus, -analüüs
- Tehnilised alad: mehhatroonikud, automaatikud, seadistajad, hoonete tehnosüsteemide spetsialistid, turvatehnikud
- (bio)keemiaprotsesside operaatorid

•Kitsamad (niši)alad:

- Kitsad insenerialad
- Kitsaste erialade tippspetsialistid (hüdroloogid)
- Lennundus-, merenduserialad
- Kaubanduses kategooria- ja ostujuhid

Eriarstid, loomaarstid, logopeedid

PIDEV UUE TÖÖJÕU VAJADUS

- Majutuse ja toitlustuse kutsealad
- Puhastusteenindus
- Müüjad, turvatöötajad
- Hooldustöötajad
- Hooajatööd põllumajanduses, metsanduses
- Ehituse kutsealad
- Tootmistöötajad
- Sõidukijuhid

Pikk väljaõpe + keerulised töötingimused

- Õpetajad
- Perearstid
- Vaimse tervise spetsialistid
- Veekäitlusoperaatorid, mehhatroonikud

EBAPIISAV TÖÖJÕUPAKKUMINE: kiired kasvualad

ÕED

- Olemasolev puudujääk + kiire kasvuvajadus
- 2022 lepe koolituskohtade arvu tõstmiseks
- Taassisenemisprogrammid
- Välistööjõud?

IT

- Suurima puudujäägiga on tarkvaraarenduse spetsialistid
- Populaarne eriala, aga ei saa üksi katta tööjõuvajadust
- alternatiivsed väljaõppeviisid; välistööjõud; katkestamise vähendamine
- Naised IT-s

EBAPIISAV TÖÖJÕUPAKKUMINE: kitsamad (niši)alad

INSENERID

- inseneride kutsekindlus valdavalt hea
  - Üldiselt 10 aastat tagasi MAG lõpetanute erialase töö osakaal kõrge (ehitus ja tsiviilrajatised 71%, elektrienergia ja energeetika 74%, elektroonika ja automaatika 71%, mehaanika ja metallitöö 77%, mootorliikurid, laevandus ja lennundus 69%)
  - erialase töö osakaal madalam toiduainete töötlemise (51%), keemiatehnoloogia (56%), mujal liigitamata tehnikaalade (48%) ja mujal liigitamata tootmise ja töötlemise ÕKR (29%) puhul
- laiendada võimalikku insenerierialasid valivate noorte baasi
  - nappust võimendab IKT-sektor (IKT-kutsealadel 12% viimase 10 aasta jooksul tehnikaalade kõrghariduse omandanutest)
- luua täiskasvanutele sisenemis- ja tagasipöördumisteed inseneri kutsealadele
- naised tehnikaaladel
- õppekvaliteet ja katkestamise vähendamine

PIDEV UUE TÖÖJÕU VAJADUS:

- Erialane töötamine (2021) 10 aastat tagasi kutseõppe lõpetanutel:
  - majutamise ja toitlustamise ÕKR (kokad): **34%**
  - toiduainete töötlemise ÕKR **21%**
  - aianduse ÕKR **29%**
- paindlikum, lühem väljaõpe?
- tööstuserialade ümber kujundamine kutsehariduses
- Töötingimused
- Välistööjõud
- Riik ei peaks rahastama täiskasvanute kutseõpet, kui ei plaanita teiselt rakendada?

Pikk väljaõpe + keerulised töötingimused

ÕPETAJAD

- 2010-12 lõpetanutest erialasel* tööl 2021. aastal:
  - koolieelikute õpetajate ja klassiõpetaja ÕKR 80%
  - aineõpetaja ÕKR 70% (MA)

PSÜHHOLOOGID

- 2010-2012 psühholoogia MA lõpetanutest töötas 2021. aastal nendel kutsealadel 30% (19% (kooli)psühholoogi või nõustajana, 12% kliinilise psühholoogi või psühhoterapeudina)

- Suurendada õpet
- Erialale tagasipöördumine või sisenemine II karjäärina
- Töötingimused, sh palk
- Tugistruktuur, eriti alustavale spetsialistile
- Töö ja teenuste ümber korraldamine
- Välistööjõud?

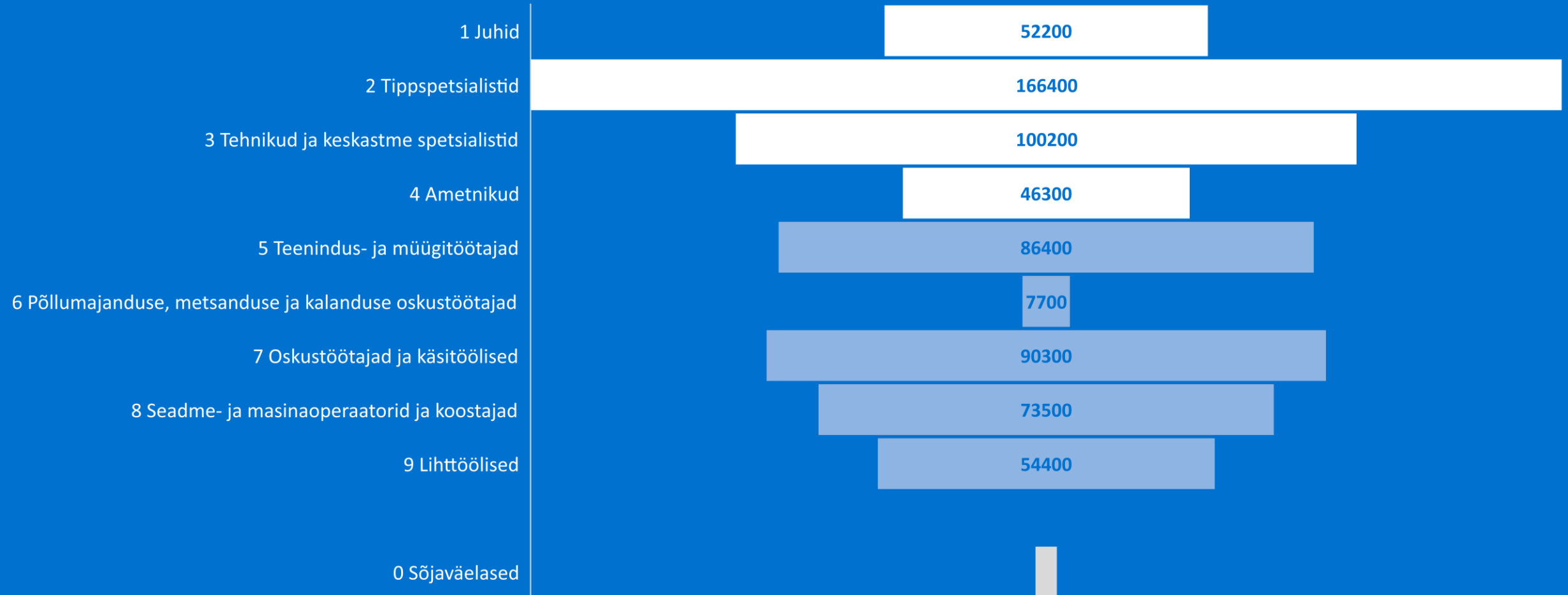
* Tugev seos eriala ja ametiala vahel haridusvõtme järgi

The background is a solid blue color. It is decorated with several thick yellow lines and arrows. One arrow points down from the top center. Another arrow points down from the left side, curving around. A third arrow points left from the right side, curving around. There are also some circular and wavy line elements scattered around the text.

**Fookusteema 2022:
suurima haridusliku
ebakõlaga ametialad**

Ametialade pearühmade „püramiid“ (AK2008)

Hõivatute arv ametiala pearühmiti, 2022

Fookusteema: suurima haridusliku ebakõlaga ametialad

omandatud kõrgeim haridustase (Statistikaamet), ametialagrupp TÖR 2021, eelduslik haridustase ametialal AK2008 järgi

- **Lihttöölised (AK 9)**

Eelduslik: ALG- JA PÕHIHARIDUS

80% on eeldatust kõrgema haridusega (23% KESKH, 37% KUT ja 19% KÕRGH)

NB! kõrgharidusega 25% koristajatest, 24% välimüüjatest, 23% muude lihttööliste ametirühmast ja 21% jäätmekäitluse lihttöölistest

- **Kontoritöötajad (AK 4)**

Eelduslik: KUTSEHARIDUS, KESKHARIDUS

Ca 50% eeldatust kõrgema haridusega

NB! Raamatupidamise kontoritöötajad 63%, asjaajamise tugitöötajad 54%, kontoriabilised 52%

- **Tehnikud ja keskastme spetsialistid (AK 3)**

Eelduslik: KUTSEHARIDUS, KÕRGHARIDUSE I ASTE

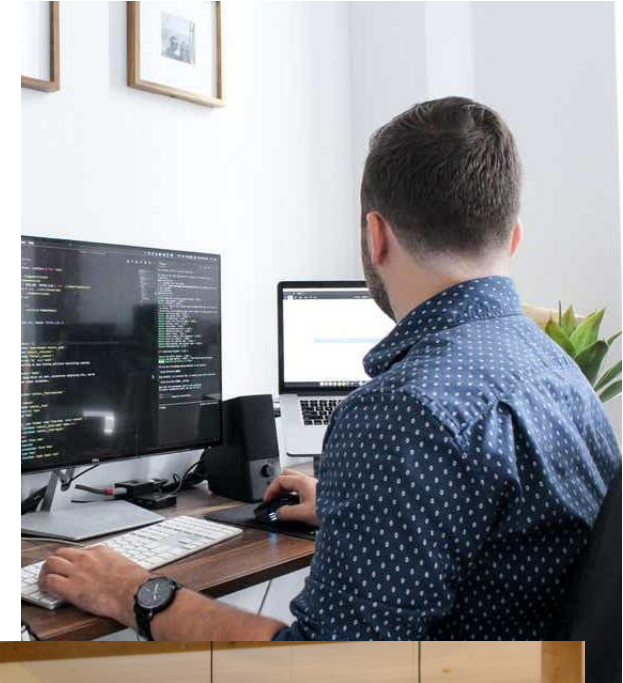
Ca 50% mittevastava haridustasemega, sh 22% ÜLDH, 28% MAG

NB! Biotehnikud 62% MAG! Jurist-asjaajajad 48% MAG

Haridustaseme ebakõla tüüpustreid: haridustase eeldatust madalam

- Kiirelt kasvavad, tööjõupuudusega ametialad (IKT, insenerid, tehnikaalad)
- Ametialad, kuhu tüüpiliselt „kasvatakse“ tööelu käigus (töödejuhatajad)
- Ametiala oskused on võimalik omandada väljaspool formaalharidust (tippspetsialistide puhul ka kutseõppest) (IKT, kultuur, sport, toitlustus)

Haridustaseme ebakõla tüüpustreid: haridustase eeldatust kõrgem

- **Ülekoolitamine?** (õigus, bioteadused, haldusjuhtimine; kontoritöötajad, keskastme spetsialistid)
- **Vanemaealiste karjääriredelil allapoole liikumine** (kontoritöö, müügitöö ja teenindus, lihttöö)
- **Takistused leida kvalifikatsioonile vastavat tööd** (keeleoskus jne) (lihttöö, teenindus- ja müügitöötajad)
- **Varem omandatud kõrghariduse võrdsustamine magistr kraadiga** (keskastme spetsialistid)
- **Piir oskus- ja lihttöö vahel võib olla hägune** (tööstus, ehitus)

Küsimused?

OSKA näidikulehed

Rain Leoma

OSKA andmetööriistade „Maslow“ püramiid

<https://oska.kutsekoda.ee/naidikulehed/>

NÄIDIKULAUAD
analüütik

NÄIDIKULEHED
karjäärinõustaja/poliitikakujundaja
/koolid

EDU.EE/KARJÄÄR (täna)
karjäärivalikute tegija/karjäärinõustaja

Lõpetuseks

Äsja valminud:

- metsanduse ja puidutööstus
- põllumajandus ja toiduainetööstus

Järgmised uuringud 22.03 OSKA koordinatsioonikogus:

- teadus- ja arendustegevuse töötajate vajadus ettevõtetes
- masina- ja metallitööstus, elektroonikatööstus

Teemaleht: PMTT koolituspakkumise ja tööjõuvajaduse ebakõlad

Kahel ametialal koolitatakse rohkem, kui tööturg vajaks

Lõpetajate arv pagari ja kondiitri ning aianduse ja maastikuehituse erialadel on kutseõppes suurem kui tööturu vajadus uute koolilõpetajate järele. Sellegipoolest tunnetavad põllumajanduse ja toiduainetööstuse (PMTT) valdkonna suuremad töandjad tööjõupuudust, mis on tingitud ka tööjõu märkimisväärselt voolavusest.

Pagarid ja kondiitrid

- Lähiaastatel on pagari ja kondiitri õppekavadel kutseõppes prognoosi kohaselt 208 lõpetajat aastas, kuid **tööjõuvajadus** koolilõpetajate järele 40 inimest aastas.
- Koolilõpetajate huvi suuremates ettevõtetes tööle asumisel on vähenenud. **Pagari ja kondiitri ametialal töötab viiendik lõpetajatest**, teistes toidu käitlemisega seotud ametites samuti viiendik, ülejäänud lõpetajad rakenduvad teistes valdkondades.
- Toidu valdkonnas tööle asuvad eelistavad väiksemaid ettevõtteid, olles sageli endale tööandjaks. Ka õppe sisu on suunatud rohkem väiketootajate rakendamisele.
- Paljude noorte jaoks on õppima asumise põhjuseks soov omandada keskharidus. Suur osa täiskasvanud õppijatest ei plaani valdkonnas tööle astuda.

Aednikud ja maastikuehitajad

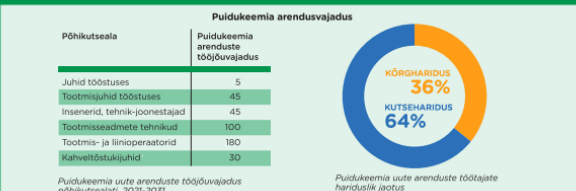
- Lähiaastatel on aianduse ja maastikuehituse õppekavadel kutseõppes prognoosi kohaselt 139 lõpetajat aastas, kuid **tööjõuvajadus** koolilõpetajate järele 20 inimest aastas.
- Põhikutealadele on **õpingutejärgrne rakendamine madal** (10–15%). Rakendamise määr on madalam kui põllumajanduses keskmiselt.
- Õppijaid on aednike ja maastikuehitajate õppekavadel palju, kuid õppimas on vähe noori. See mõjutab valdkonna jätkusuutlikkust.
- Lõpetajatest töötab suur osa muudes valdkondades, sh avalikus sektoris, mis viitab sellele, et olulise osa õppijate **õpinotivatsiooniks on olnud ennekõike enesearendus**.
- Suurematele aiandusettevõtetele teeb muret, et hoolimata suurest lõpetajate arvust ei jõua lõpetajad neile piisaval määral tööle.

Põllumajanduse kutseõppe lõpetajatest moodustasid aednikud, maastikuehitajad ning arboristid ligi kolmandiku. Toiduainetööstuse alase kutseõppe lõpetanute moodustasid pagari- ja kondiitrikutse saajad ligi 80%. Seega saab öelda, et valdkonna kutseõppes on seni ebaproportsionaalselt palju panustatud nimetatud erialade õpetamisse.

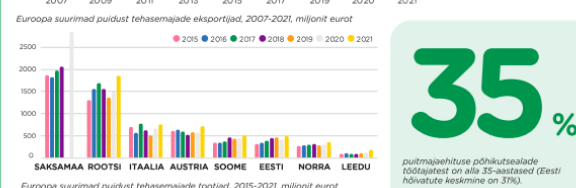
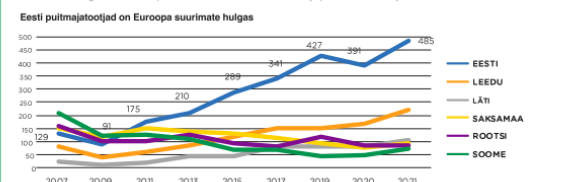
Pagarite ja kondiitrite ning aednike ja maastikuehitajate erialade lõpetajate enamlevinud karjääriteed mitteerialasel rakendamisel

Teemaleht: puidukeemia ja puitmajaehitus

Lignotselluloosse puitmassi väärdamise võimalused ja potentsiaal eri majandusvaldkondades

Täname kuulamast!

yngve.rosenblad@kutsekoda.ee

rain.leoma@kutsekoda.ee

siim.krusell@kutsekoda.ee